

on sam imel njihovo srečo in nesrečo, njihovo življenje in njihovo smrt v svoji oblasti. Da se novosegneti nekateri učitelji ne morejo veseliti, ako so stari šoli in mešnikih ne udrihajo, se je tudi pri tej priložnosti pokazalo; nek mladi učitelj je v humorističnem govoru začel popisovati stare šole, šolmajstarje, župnike in kubarice, katerim so morali obutelj čediti itd. Naposled so gospodje učitelji in gospice učiteljice se poprijeli okolo polnoči in plesali do mladega dne — v adventu! Stari učitelji tega niso delali.

Iz Koroškega. (Razne.) Uže preveč so nas drugi Slovenci dregali, da smo enkrat morali sami začeti misliti na političen list. No, z novim letom prične izhajati „Mir“ po 2krat v meseci. Omislili so ga nam celovski narodnjaki. Hvala in slava njim! — Vreme imamo večidel lepo. Nadejali smo se snega v Božiči pa ga ni bilo. — Železnico v Lavantskej dolini hočejo porinoti do Knittelfelda v gorenjem Štajerskem, da jo zvežejo z Rudolfovo; proti jugu pa jo nategnoti od Drauberga do Celja. — Vsem narodnim srenjam naprej je št. Jakobska v Rožu. Poslala je dne 26. oktobra 1881 prošnjo deželnemu šolskemu svetu v Celovec, naj se v šoli podučuje ne v tujej nemščini, ampak v domačej slovenščini, nemški se otroci pozneje naj vadijo, ko so uže slovenski brati in pisati se naučili. Odgovora še ni pa srenja je voljna tožiti tujan gori do upravnega sodišča. Pravica mora biti.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Trstu se huda godi; železnice so Reki in Benetkam ugodnejše; trgovstvo propada v Trstu. Država, ministri, cesar bi naj pomagali. Tega prosit prišli so k cesarju iz Trsta, med njimi tudi poslanec Teuschl, ki je s tovaršema Wittmanom in Rablno vedno v državnem zboru vlekkel z nemškimi liberalci. Tako so tudi n. pr. z mariborskim Schmidererjem (Hammer-Amboss-poslanecem) in celjskim Foreggerjem vred glasovali zoper pobiranje davkov, zoper vojaško postavo, sploh vselej zoper sedanjo vlado, in jej cesar pogrešati ne more. No, in sedaj Teuschl s tržaškimi gospodi beračit poddržavne magarince, katerej kot poslanec Teuschl dohodnost privoliti, da bi ministerstvo ffejevo podri. To je dobremu cesarju bilo prav. Rekli so: Trstu želim pomagati, toda obljubi, da njegovi poslanci „fakcijozno“ (puntarsko) napadajo ministerstvo. To ni več navadni upor, ampak „fakcijozni“ (puntarski) upor. Teesarjeve besede zadele so kakor strela z jasnega neba ne samo tržaške liberalce, ampak vse njihove prijatelje, celo nemško-liberalno stranko. To priznavajo vsi listi in po vseh mestih in trgih in gradih so liberalci silno potrti, kar vidijo, da se jih nihče ne boji, kakor so mislili. O tej reči bo še več govora. —

Državni zbor začne nadaljevati svoje delovanje uže 11. januarja, in zato imamo pogovore v Mariboru 8. januarja, da osnujemo slovensko društvo štajersko in se tako politično uredimo. Pričakujemo, da štajerski domoljubi v obilnem številu pridejo in sklenejo, kar je prav in potrebno. Lotimo se živahno dela za svoj ubogi, teptani narod! — Moravski listi pravijo, da bode ministerstvo zanaprej ostro postopalo zoper uradnike, kateri bi še nadalje vlekli z „fakcijozno“ opozicijo (t. j. z nemško-liberalno stranko, ki se vladi upira uže „puntarski“). Tržaški poslanec Rabl je uže položil poslanstvo, in če storijo jednako tudi drugi, n. pr. Schmiderer, Foregger, zgubljeni so — brez uradnikov. — Koroški Slovenci so dosegli s prošnjami to, da izgubijo v Doberli vasi in Borovljah nemške, a dobijo slovenske davkarske uradnike. Vidite, dragi Korošci, poguma in dela je treba, ako hočemo pravici pomoči do zmage. — Na Ogerskem se godi žalostno; na tisoče ljudi seli se v Ameriko in Belgarijo, le da uidejo strašnim dačam in oderuhom. — Hrvate je močno iznemirilo neko poročilo lutrovskih misijonarjev v Zagrebu. Iz njega je razvidno, da lutrovci dobivajo iz Nemčije mnogo podpore, pa tudi od slepih Hrvatov, in da glavna svrha ovim misijonarjem ni „sv. evangelij“, ampak „deutsche Kultur im Drange nach Osten“, t. j. ponemčenje Slovanov? — V Hercegovini je prebivalstvo vsakako razburjeno in zlasti hudo na ponemčevalne poskuse. Zato ondi zopet močno vre. Blizu Trebinja bila sta dva vojaka hudo ranjena in ostali so komaj všli kroglam, ki so z višin v sotesko udarjale, kder so bili vojaki. Krivošijani so mirni. Ne upajo se napasti naših vojakov za močnimi šancami.

Vnanje države. Iz Varšave na ruskem Poljskem poročajo o groznej nesreči. Na sv. Božič zatuli nek Jud pred cerkvo sv. Križa, polno pobožnikov: „gori, gori.“ Zdajci plane vse iz cerkve in v gnječi se umori 40 in rani nad 100 ljudi. Razdraženo prebivalstvo loti se Judov in jih začne tepsti, jim okna pobijati, štacune podirati. Vojaki se komaj mir naredili. Mladi ruski car bil je v smrtni nevarnosti, nihilisti so podkopali v Petrogradu ulico Karavanskajo in rove napolnili z dinamitom. Velika sreča, da car tisti dan ni prišel v mesto. Osupnila pa je svet novica, da se delajo na Ruskem silne vojne priprave. — Rumunski ministri prosijo Avstrijo za odpuščanje, in tako bo razprtju brz konec. — Turški sultan je baje popustil za vselej Bosno in Hercegovino, toda želi stopiti v zvezo z Avstrijo, Nemčijo in Italijo, da mu pomagajo ohraniti, kar še ima. — Italijani se pa vendar ove zveze ne morejo prav veseliti, ker jim žuga Bismark, papežu v prid, vzeti Rim. Vsa reč pa je tako zmešana, da ni mogoče reči, kdo hoče tukaj opeharjen biti, ali bode. Kajti Bismark je z obetanjem uže marsikoga za nos vodil. — Francoski liberalci in freimaurerji so sedaj na konji in si iz

državne blagajnice plačila dajejo pozvišati. Tako se bogatijo na stroške ubogega zaslepljenega ljudstva, katero motijo s preganjanjem mešnikov, redovnikov. Krščanski nauk hoče minister iz gimnazij celo odpraviti. — Na Irskem množijo se umori in požari, angleški posestniki uže bežijo iz dežele. — Kitajska cesarica je umrla, zapustivši 9letnega cesarja naslednika. Vladarila je več let prav razumno in pogumno.

Za poduk in kratek čas.

Čitalnica mariborska.

(Govor g. profesorja Majcigerja ob 20letnici čitalnične.)

VII. Tako mu je bilo mogoče, pri besedi na čast tisočletnice ss. Cirila in Metoda v Ljubljanski čitalnici 8. marca leta 1833 stopiti pred slovensko občinstvo in reči:

Sv. Ciril in Metod sta pred 1000 leti položila temelj slovanskemu slovstvu; naj se ustanovi tedaj njima na večni spomin „Matica Slovenska“ za povzdigo slovenskega slovstva.“ In tako je bila v Mariboru spočeta, v Mariborski čitalnici porojena misel „Maticice Slovenske“.

Pa ne samo „Matica Slovenska“ ima svoj svoj prvi početek v naši čitalnici, slavna gospoda, tudi marsiktero drugo slovstveno delo je bilo deloma v čitalnici posvetovano, spisovano, ali vsaj od nje podpirano.

Da molčim o „Zgodovini SS. Cirila in Metoda“, prestavljeni od mene iz Češčine, v proslavo tisočletnice slovanskih blagovestnikov, omenjam pred vsem drugim celo slovstveno delavnost dr. Preloga. Brez Mariborske čitalnice bi bila spala in se gotovo z Prelogom samim v grob vlegla. Tu je pa postala živa in rodovitna. V Mariborski čitalnici se je deloma spisovala, deloma pregledovala in pilila njegova Makrobiotika, njegov Črni Peter in še marsiktero drugo njegovih del. Muogo jih je le v načrtih in rokopisih ostalo, ker je delavnega pisatelja nepričakovana smrt pokosila.

V Mariborski čitalnici ima svoj začetek tudi „Slovenski Gospodar“, in kaj to za Slovenski Štajer in daleč čez meje njegove pomeni, vé le tisti oceniti, ki je politično življenje in njegovo povzdigo od leta 1867 sem med Štajerskimi Slovenci opazoval.

Da, ne bojim se, slavna gospoda, ugovora trdé, da tudi časnik „Slovenski Narod“ ima več ali manj svoj početek v Mariborski čitalnici; vsaj prvi posveti o njem godili so se v nji od čitalničnih udov.

Naj navedene zasluge, slavna gospoda, naše čitalnice zadostujejo, da spoznamo njeno blagodejno delovanje v ravno preteklih 20 letih.

Na konci priprostega svojega govora, slavna gospoda, naj so še omenjena imena onih pred-

sednikov, ki so v tem času naš zavod vladali: Prvi je bil dr. Janko Serbec, mnogoletni predsednik, in tako rekoč, oča naše čitalnice. Drugi neumorno delavni in energični dr. Matija Prelog. Tretji blagi profesor Josip Šuman, četrti dr. Josip Ribič, peti profesor Jurko Pajk, šesti gosp. Franc Kačič. Pod njegovo vlado se je izvršilo mnogoletno in raznostransko ovirano delo, namreč postavljenje Slomščekovega spomenika v stolni cerkvi. Pri izvrševanju tega težavnega posla so predsedniku s svetom in dejanjem na strani stali dr. Lavoslav Gregorec, profesor M. Valenčak, gospod J. Škofek in še drugi. Naj tem vrlim možakom zadoni, slavna gospoda, naša presrečna zahvala.

Sedmi predsednik naše čitalnice je sedanji mnogozaslužni gospod dr. J. Ulrih, pod katerim se je naše društvo v sedanje lepe in pripravne prostore preselilo.

Med imenovanimi predsedniki sta dva že pokojnika, dr. M. Prelog in dr. J. Ribič.

Naša čitalnica je štela in še šteje mnogo odličnih udov, izmed katerih naj tukaj tiste imenujem, ki so zdaj že v večnosti. 1. Prečastiti knezoškof A. M. Slomšek, 2. stolni prošt Mihael Pikel, 3. stolni prošt dr. L. Vogrin, 4. prof. Anton Žnidarič, 5. prof. Blaž Slavinec, 6. dr. Jakob Pečko, 7. Anton Tomšič, 8. Josip Jedlička, in 9. K. Kämpfler, oba železniška uradnika, 10. Anton Ferenc, župnik pri sv. Ani, 11. Janez Vošnjak, prošt Ptujski, 12. Oba Pukšiča, župnik in dr. nadlečnik, 13. dr. Anton Klemenčič, župnik Ljutomerski, 14. Juriš Srebre, mnogozaslužni, blagosrčni zdravnik Mariborski, in 15. pokojni slovenski pisatelj Josip Jurčič.

V častni spomin teh pokojnikov, slavna gospoda, vzklicimo: „Večno bodi jim hvaležen spomin!“ In tako smo, slavna gospoda, v kratkem pregledali 20letno življenje in delovanje naše čitalnice, prva leta bolj na tanko, ker so bolj oddaljena in manj znana, poslednja leta le bolj tako rekoč po vrhu, vsaj je njihova zgodovina, slavni gospodi, še tako v spominu. Na konci izrekam pristrčno željo: „Naj bi naša čitalnica živela, rastle, cvetela in obilni sad rodila še mnogaj in mnogoja leta! In v to svrhu naj pomagaj Bog!“

Smešničar 52. Knez sreča na cesti kmeta, ter ga vpraša, kam da gre. „Ne vem,“ odgovori mu kmet. Zavoljo tako nedostojnega odgovora veli knez kmeta zapreti. Tedaj se kmet oglasi: „Gospod! zdaj pa vidite, da sem vam bil prav odgovoril, kajti jaz si upam priseči, da nisem vedel, da grem v ječo.“ Knezu so se te besede tako dopadle, da je kmet pustil iti svojim potem.

E. F.

Razne stvari.

(Potrjene) so od deželnega zbora sklenjene postave o hitrejšem popravljanju Savinj-